

Nässjö kommun

Rektorn vid Malmbäck skola

Beslut för grundskola

---

efter tillsyn av Malmbäck skola
i Nässjö kommun

Tillsyn i Malmbäck skola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Nässjö kommun under hösten 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Malmbäck skola besöktes av Skolinspektionen den 11 oktober 2012.

Fakta om skolan

Malmbäcksskolan ligger i Malmbäck ett par mil sydväst om tätorten Nässjö. Skolan är uppdelad i två arbetslag, förskoleklass till årskurs 3 och årskurs 4 till och med årskurs 6. Det går 122 elever på skolan varav 21 elever går i förskoleklassen. Det finns en klass i varje årskurs på skolan.

Rektorn har redovisat kunskapsresultaten för årskurs 3 i ämnena matematik och svenska samt i alla ämnen i årskurs 5. Resultaten visar på att alla elever inte når kunskapsmålen i alla ämnen. För årskurs 3 redovisar rektorn att 95 procent når kraven på de nationella ämnesproven i svenska år 2010, motsvarande andel elever som når målen i matematik är något lägre då 90 procent av eleverna uppnår kraven. Resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 3 för år 2011 visar på en högre måluppfyllelse både i matematik och svenska. I Handlingsplanen/kvalitetsredovisningen för 2010/2011 redovisas att 85 procent av eleverna i årskurs 3 når kunskapsmålen i Idrott och hälsa.

I årskurs 5 för år 2011 redovisar rektorn att eleverna når målen i alla ämnen förutom i engelska, matematik och svenska. I engelska och matematik når 92 procent av eleverna målen och i ämnet svenska når 83 procent målen. Dessa värden är detsamma för hur stor andel av eleverna som når målen i de nationella ämnesproven år 2011. Tidigare resultat visar på liknande värden förutom i ämnet engelska som i det nationella ämnesprovet för år 2009 visade på ett sämre resultat.

Helhetsbedömning

Kunskapsresultaten visar på att skolan inte gör det möjligt för alla elever att nå kunskapsmålen i alla ämnen. Detta gör att skolan måste förbättra undervisningen så att alla elever ges denna möjlighet.

Föräldrar och elever ska ha kännedom om målen för utbildningen och vilka krav och skyldigheter som gäller enligt läroplanen. Skolans ledning har tillsammans med pedagogerna på skolenheten kommit fram till att det finns behov av att öka föräldrars insyn i skolan. Detta har genomförts men det föreligger skillnader i synen på skolans uppdrag som gjort att det inte har funnits en,

från pedagoger och föräldrar, gemensam syn på innehållet i undervisningen. Skolan har själv utifrån analyser av sin verksamhet funnit detta område som prioriterat och Skolinspektionen har samma uppfattning att detta behöver utvecklas på skolan. Målen och kunskapskraven enligt läroplanen är det som skolan minst ska se till att eleverna uppnår och därför är det av stor vikt att dessa blir förtydligade för elever och föräldrar. Om en bättre samsyn finns underlättar det för skolan att se till att eleverna bättre kan ta ansvar för sin undervisning och medverka i planering och genomförandet av undervisningen vilket är ett krav enligt läroplanen.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Nässjö kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 20 mars 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Nässjö kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Eleverna ska informeras om vad som gäller i fråga om inflytande och samråd samt huvuddragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen.
- Skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har.
- Undervisningen ska vara saklig och allsidig och skolan ska vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram.

Motivering

Rektorn är enligt skollagen ansvarig för att elever och vårdnadshavare får information om vad som gäller i fråga om inflytande och samråd. De ska också informeras om huvuddragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen. De demokratiska principerna att kunna ta ansvar och vara delaktig ska enligt läroplanen omfatta alla elever. En förutsättning för detta är att alla elever känner

till målen och vilka krav skolan ställer. Vidare behöver elever och vårdnadshavare känna till vilka rättigheter och skyldigheter de har. Enligt Läroplanen ska skolan vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram. Undervisningen ska vara saklig och allsidig och, enligt skollagen, vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet för att föräldrar ska kunna skicka sina barn till skolan förvissade om att barnen inte blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen.

I intervjun med rektorn framkommer att skolan behöver arbeta mer med kommunikationen, där förtydligandet av målen är en del, med föräldrarna. Det finns ett behov av att stärka läroplanens innehåll i skolans fortsatta diskussioner med vårdnadshavarna då rektorn menar att skolan inte i tillräcklig grad har tydliggjort de nationella målen för vårdnadshavarna. I intervjuer med elever och lärare framkommer att eleverna inte i tillräcklig omfattning deltar i de lokala pedagogiska planeringarna. Eleverna säger att de inte vet riktigt vilka rättigheter och skyldigheter, exempelvis rätten till inflytande, de har utan förlitar sig på vad lärarna säger. Det skiljer sig även beroende på vilket ämne eleverna läser hur mycket de känner till om målen för utbildningen. Lärarna medger att detta område kan utvecklas på skolan. Detta kan innebära att de övergripande målen i läroplanen inte nås och att även eleverna riskerar att bli mindre motiverade då de inte känner till målen vilket kan påverka deras studieresultat.

Inför besöken har skolan skickat in dokument. Vid studier av dessa dokument framkommer att i de naturorienterande ämnena finns ett område som skolan kallar för livets början. Enligt denna pedagogiska planeringsprocess ska jämförelser mellan bibelns skapelseberättelse och den vetenskapliga förklaringen genomföras. Dessutom ingår att eleverna inom detta område ska sjunga psalmer. För att läroplanens krav på allsidig och saklig undervisning utifrån en vetenskaplig grund ska uppfyllas är det av synnerligen stor vikt att inte dessa jämförelser ska innebära att eleverna kan tolka att den bibliska skapelseberättelsen som ett alternativ till evolutionsläran som läroplanen föreskriver. Lärarna försökte förklara detta och då säger lärarna att de inte kan påverka vad eleverna ska ha för uppfattning om livets början. Det framkommer även i elevintervjun att huvuddelen av religionsundervisningen handlar om kristendom och att andra världsreligioner först går igenom i slutet på årskurs 6. Lärarna förklarar att det inte är lätt att undvika dessa jämförelser då mer än femtio procent av eleverna går i söndagsskola. Skolinspektionen ska inte och har ingen åsikt om vad eleverna gör på sin fritid men samtidigt poängterar Skolinspektionen att undervisningen på Malmbacksskola ska utgå från vetenskapliga grunder.

För att skolan tillsammans med elever och vårdnadshavare ska uppnå en högre måluppfyllelse enligt läroplanen behöver således rektorn och lärarna klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och dess vårdnadshavare har.

Utbildningen behöver också mer bli inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser för att säkerställa att den blir saklig, allsidig och utgår från vetenskapliga grunder.

Författning

1 kap. 5§ tredje stycket skollagen.

4 kap. 14 § andra stycket skollagen.

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Saklighet och allsidighet.

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter.

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Nässjö kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Utformningen av inflytandet ska anges i planeringen av verksamheten och skolan ska ha en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad
- Eleverna ska ha ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och ska hållas informerade i frågor som rör dem

Motivering

Enligt skollagen ska barn och elever ges ett inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta en aktiv del i arbetet att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade om frågor som rör dem. Detta inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Utformningen av inflytandet ska anges i planeringen av verksamheten och rektorn är ansvarig för att detta sker.

Det finns vid Malmbäcks skola ingen dokumenterad planering över hur elevernas inflytande ska öka med stigande ålder och mognad. Rektorn säger att skolan inte har haft något uttalat fokus på detta område utan det har varit upp till varje arbetslag att planera och genomföra åtgärder för att möjliggöra elevinflytande. Intervjuade lärare berättar att det någon gång har diskuterats hur man ska arbeta för att ge eleverna inflytande, men att det ändå i praktiken är upp till varje enskild lärare att själv bestämma hur det ska ske och de ser att detta område behöver utvecklas på skolan. Enligt den enkät som Skolinspektionen genomförde våren 2012 inför besöken svarar pedagogerna på skolan att de inte är nöjda med elevinflytandet då de tycker att de till del ger detta

utrymme men att eleverna inte kan ta detta ansvar. Detta kan enligt Skolinspektionen ha att göra med att eleverna inte alltid vet vilka rättigheter eller skyldigheter de har. Om eleverna tillsammans med vårdnadshavarna får mer inblick i detta och får reda på de övergripande målen i läroplanen torde det enligt Skolinspektionen gynna ett mer aktivt inflytande av eleverna. Elevernas bild är varierande, de uppger att vissa lärare helt och hållet bestämmer allt avseende lektioner innehåll, genomförande, arbetsformer och även redovisningsformerna. Andra lärare medger ett större elevinflytande.

Rektorn måste således tillse att lärarna har en planering som visar på hur inflytandet ska öka med stigande ålder och mognad och hur informationen till eleverna ska ske. Vidare måste skolan tillse att eleverna får ett inflytande över undervisningen anpassat efter deras ålder och mognad.

Författning

1 kap. 10 §, skollagen.

4 kap. 9 och 14 §§ första stycket, skollagen.

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Särskilt stöd

Bedömning

Nässjö kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Skolan ska ge studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det
- Rektor ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds

Motivering

Rektorn ska enligt skollagen tillse att en utredning skyndsamt sker om det finns risk för att en elev inte når målen eller uppnår kunskapskraven enligt läroplanen. Utredningen ska ske med tillgång till elevhälsa som bland annat ska omfatta psykologiska insatser. För psykologiska insatser ska det finnas tillgång till psykolog. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådan stöd på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Enligt

grundskoleförordningen ska en elev ges studiehundledning på modersmålet om ett sådant behov finns

Malmback's skola har utvecklat metoder för att identifiera elever i behov av särskilt stöd. När signaler om detta når rektorn har rektorn svårt att skyndsamt utreda detta då tillgång på skolpsykolog varit begränsad. I intervjuer med elevhälsan framkommer att det finns elever som har fått vänta upp till 2,5 år för att få en psykologutredning. Då utredningar inte kan slutföras kan inte skolan vara säker på att rätt åtgärder sätts in och detta medför att elever riskerar att inte nå målen för undervisningen. Rektorn är även medveten om att det är mycket lång väntetid för att psykologerna ska kunna genomföra utredningar utifrån deras kompetens. Rektorn säger att kommunen har centralt placerade psykologer som rektorn får, utifrån en prioritering, stöd av att utföra utredningar av elever i behov av särskilt stöd. Rektorn uppger också att den långa väntetiden i de fall det behövs en psykologutredning inte kan anses som att dessa behov skyndsamt utreds.

På Malmback's skola går det elever med annat modersmål än svenska. Vid intervju med lärarna framkommer en osäkerhet om behovet av studiehundledning i modersmålet. Det finns dock enligt lärarna troligtvis ett behov av mer studiehundledning på modersmålet, som i nuläget, inte skolan har resurser för att kunna tillgodose. Detta innebär, enligt Skolinspektionen, att eleverna riskerar att inte nå målen för undervisningen. Det finns även risker att eleverna senare behöver särskilda åtgärder som de inte behöver om de hade fått studiehundledning på modersmålet på ett tidigt stadie. Rektorn medger att de inte har full kontroll av behovet av studiehundledning på modersmål. Rektorn är medveten om att det är deras ansvar att tillse att eleverna får dessa behov uppfylla.

Rektorn måste således tillse att utredningar av elevers behov av särskilt stöd skyndsamt kommer tillstånd så att rätt åtgärder kan sättas in och att elever i behov av studiehundledning på modersmålet får detta stöd i den omfattning de behöver.

Författning

2 kap. 25 § skollagen.

3 kap. 8 och 10 §§ första stycket skollagen

5 kap. 4 § skolförordningen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Nässjö kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Omdömena i de skriftliga individuella utvecklingsplanerna ska avse elevens kunskapsutveckling i de ämnen som eleverna får undervisning i och i förhållande till kunskapskraven.
- I de skriftliga individuella utvecklingsplanerna ska det framgå vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt

Motivering

Elever och föräldrar ska fortlöpande ges information om elevens kunskapsutveckling, bland annat genom skriftliga omdömen som ska beskriva elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen eleven får undervisning i. De skriftliga individuella utvecklingsplanerna ska även sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Skolinspektionen har inför besöket granskat ett urval av Malmbäck skolas skriftliga individuella utvecklingsplaner. Det är enligt Skolinspektionen många gånger svårt att urskilja om kunskapskraven är nådda eller inte då det ibland enbart förekommer nya målsättningar och ingen utvärdering som visar på och förklarar om kunskapskraven är nådda. I några omdömen beskrivs elevers förändrade beteende som åtgärder för att nå kunskapskraven. Dessa beteende har inte alla gånger relevans mot de kunskapskrav läroplanen föreskriver. De naturorienterade och samhällsorienterade ämnena skrivs i ämnesblock och inte i varje ämne för sig. Detta trots att varje ämne som ingår i dessa ämnesblock har specifika kunskapskrav i årskurs 6 som undervisningen från och med årskurs 4 ska utgå ifrån. Vid besöket granskade Skolinspektionen fler skriftliga omdömen tillsammans med rektorn. Rektorn menar att de individuella utvecklingsplanerna, efter genomgång i datorn, kan förbättras när det gäller att förklara för föräldrar och elever om målen är nådda och även när det gäller vilka utvecklingsinsatser som behövs för att eleverna ska utvecklas så långt som möjligt.

Lärarna tycker det system som används är lite krångligt. De uppger att de inte har fått någon direkt utbildning i hur man ska arbeta med detta system. Diskussionen fanns tidigare, men har inte underhållits. Lärarna medger att det är svårt att skriva individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen och att detta kan förbättras på skolan.

De skriftliga individuella utvecklingsplanerna måste således skrivas så att elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen eleven får undervisning i syns på ett tydligt sätt. I detta ingår även sammanfattningsvis vilka insatser som skolan behöver vidta för att eleven ska nå kunskapskraven.

Författning

10 kap. 13 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Nässjö kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska se till att det dagliga arbetet är inriktat mot elevernas utveckling och lärande och mot att de nationella målen uppfylls.
- Rektorn ska ansvara för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som ska bestå i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

Motivering

Rektorn ska enligt skollagen ansvara för att det tillsammans med bland annat lärare och elever bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete bestående av planering, uppföljning och utveckling av utbildningen på skolenheten och som syftar till att nå mål och kunskapskrav enligt läroplanen. Vidare har rektorn enligt läroplanen ett ansvar som pedagogisk ledare och chef för lärarna att inrikta verksamheten mot att de nationella målen uppfylls.

Vid diskussioner med rektorn framkommer att han har en vag uppfattning om måluppfyllelsen i alla ämnen. Detta framkommer även i intervjuerna med lärare på skolan. Skolan har identifierat ett antal utvecklingsområden där kommunikation med föräldrar framhävs som ett av de viktigare områdena. Skolinspektionen kan utifrån de bedömningar som är gjorda inte säga att detta är en fel prioritering, dock ska utvecklingsområdena tas fram utifrån en utvärdering av skolans resultat och en analys som ska ge underlag för adekvata åtgärder som skolan behöver genomföra för att elevernas måluppfyllelse ska bli högre. Skolinspektionen uppfattar inte att det vid inspektionstillfället finns en koppling till skolans resultat utan mer att utvecklingsområden mer är framtagna utifrån ett behov hos lärare och skolläring. Rektorn har liten insikt i exempelvis tidigare nämnda lokala planeringar inom området "livets början", han tycker själv att det är konstigt när Skolinspektionen ifrågasätter innehållet i denna planering. Ovanstående bedömningar visar på att rektorn behöver bättre följa upp att undervisningen utgår från läroplanens mål. Vid intervjuer med lärare

framkommer att resultatuppföljningar främst sker och har tidigare skett i engelska, matematik och svenska. Lärarna säger att det finns fler instrument för att följa upp dessa tre ämnen. Resultaten visar på att eleverna inte når målen i dessa tre ämnen medan de i övrigt når målen i andra ämnen. Skolan har även kunskapsresultaten som ett prioriterat område men det finns ingen analys om det rör sig om något specifikt ämne utan skolan satsar i det ämne de får resurser för, ett matematikprojekt nämns. Ett systematiskt kvalitetsarbete ska utgå från ett faktiskt resultat och skolans faktiska behov och inte från i förhand tilldelade resurser. Skolans målsättningar utgår från kommunens riktlinjer som beskrivs i den så kallade Pilen. Denna målsättning är inte tillfyllest då Pilen exempelvis anger som indikator på att det förekommer en god utbildning att elever till 80 procent når målen i matematik, svenska och engelska för årskurs 5. Skolans mål ska vara högre och ska utgå från att alla elever ska nå målen i alla ämnen de läser. Skolans analyser av resultaten skiljer i kvalitet och likaså beskrivningar av de åtgärder som ska vidtas. En utvärdering av måluppfyllelsen ska inte, som Skolinspektionen observerat i skolans dokumentation, vara en upprepning av vilka åtgärder som blivit genomförda eller ej utan utvärderingen ska visa på om målen är nådda eller ej. Därför är det i likhet med planen mot kränkande behandling viktigt att skolan diskuterar vad som är skolans åtgärder och vad dessa ska leda till för målsättning.

Rektorn måste således se till att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. I detta behöver rektorn samla skolan och gemensamt tillse att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete bestående av planering, uppföljning och utveckling av utbildningen på hela skolenheten och som syftar till att nå mål och kunskapskrav enligt läroplanen.

Författning

2 kap. 9 § skollagen.

4 kap. 4-5 § § första stycket skollagen

Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar.

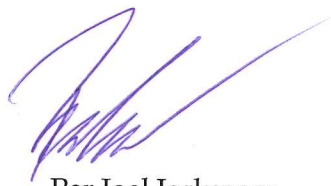
I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Viveka Berglund.

På Skolinspektionens vägnar

Ebba Svartz

Undervisningsråd

Per Joel Jarlunger

Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).